

Les noves addicions en l'adolescència: internet, mòbil i videojocs

Carla Graner Jordana

Tutora: Montserrat Castellana

Llicenciatura de Psicologia. Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna. Universitat Ramon Llull. 4t de Psicologia (matí)

Resum

L'adolescent és un col·lectiu de risc davant l'ús que fa de les NTIC ja que és sensible al moment i a l'entorn social en el qual viu. Aquest ús es pot veure afectat pels estils educatius parentals que rep i la intel·ligència emocional de la qual disposa. L'objectiu ha estat conèixer si l'adolescent fa un ús adaptatiu, mal ús, o ús desadaptatiu de les NTIC, i alhora analitzar les correlacions existents entre aquest ús, els estils educatius parentals i la intel·ligència emocional. La mostra està composta de 200 subjectes d'entre 12 i 16 anys que estudien en Centres públics tan de mitjà urbà com rural. Els instruments d'avaluació utilitzats han estat un qüestionari sociodemogràfic d'elaboració pròpia, un qüestionari adaptat De Gracia Blanco i cols., l'ENE-H i el TMSS-24. Els resultats indiquen que la majoria d'adolescents fan un ús adaptatiu de les NTIC, que aquest ús adaptatiu és possible gràcies a l'estil educatiu inductiu amb que educa la família. No s'han pogut establir relacions entre la intel·ligència emocional i el tipus d'ús que fa l'adolescent de les NTIC.

Key words: Adolescent, NTIC, ús adaptatiu, ús desadaptatiu, estils educatius parentals i intel·ligència emocional.

Introducció

L'adolescència és una etapa que mereix una atenció especial pel que fa a les seves relacions amb les NTIC (Noves tecnologies de la informació i la comunicació) sobretot perquè l'adolescent és un col·lectiu molt sensible al moment i a l'entorn social en el qual viu i també perquè aquestes tecnologies estan presents de manera esborronadora en la seva vida.

Els usos de les NTIC proporcionen beneficis inqüestionables als adolescents, no obstant això s'han aixecat moltes veus que criden l'aten-

ció sobre els efectes negatius que poden derivar-se de l'ús de les NTIC, especialment si aquest és excessiu o hi ha una falta de control per part dels adults.

Podem diferenciar l'ús que fa l'adolescent de les NTIC entre un ús adequat, mal ús, i ús desadaptatiu.

Els pares no tenen un paper secundari en aquest món de les noves tecnologies, sinó que ocupen un lloc molt important respecte l'ús que fan els seus fills de les NTIC. Així, els estils educatius que reben els adolescents poden influenciar en com utilitzen les noves tecnologies i quin us en fan. Els estils educatius parentals es poden agrupar en tres grups: - Forma inductiva; - Forma Rígida; -Forma Indulgent.

D'altra banda la intel·ligència emocional adquirida per l'adolescent també pot influenciar en l'ús que en fa de les NTIC. La IE pot ser dividida en tres components: Atenció, claredat i reparació emocional.

Els objectius del present estudi han estat tres; en primer lloc descriure l'ús que fan els adolescents d'Internet, mòbil i videojocs i descriure també tant l'estil educatiu que reben i la intel·ligència emocional de la qual disposen; en segon lloc analitzar les relacions causals entre l'ús de les NTIC i els estils educatius en l'adolescent i finalment analitzar les relacions existents entre l'ús de les NTIC i la intel·ligència emocional dels adolescents.

Mètode

Subjectes

La mostra final de l'estudi és de 200 adolescents: 100 homes i 100 dones, d'entre 12 i 16 anys. Tots ells estudiants d'ESO en dos Centres d'Ensenyament Públic, 50 subjectes 1r ESO, 50 subjectes 2n ESO, 50 subjectes 3r ESO i 4rt ESO; 100 subjectes de medi urbà i 100 de medi rural.

Material

Els instruments utilitzats per l'avaluació i recollida de dades han estat:

- Qüestionari sociodemogràfic d'elaboració pròpia.
- Qüestionari de Problemes Relacionades amb l'ús d'Internet (PRI) elaborat per De Gracia Blanco i col (2002) del com nosaltres vàrem fer una adaptació per a Internet, una per al mòbil i una per als videojocs
- Escala de Normes i Exigències (ENA- H; Fuentes, M.J., Motrico, I., i Bersabé, R. 2001). Està constituïda per 28 ítems que mesuren l'estil educatius dels pares referent a la forma que tenen de posar les normes als fills/s i exigir el seu compliment segons ho percep el fill

- Trait Meta- Mood Scale-24 (TMMS-24; Fernández- Berrocal, Extremera i Ramos, 2004; versió original de Salovey et al., 1995).

Procediment

Les dades han estat analitzats a partir del programa SPSS (versió 13.0). L'anàlisi s'ha basat bàsicament amb una anàlisi descriptiu (Taula de contingència: Chi-quadrat) i pel que fa a l'anàlisi estadística s'ha utilitzat la Correlació de Pearson. No obstant això per a fer l'anàlisi descriptiu i estadístic prèviament, atès que no existeix un criteri consensuat sobre el que es considera un ús problemàtic de les NTIC, ni tampoc hi ha un punt de tall establert que permeti identificar un subgrup d'usuaris, es va optar per realitzar una anàlisi d'agrupacions (cluster) no jeràrquic (k-means) per determinar l'existència de grups homogenis de subjectes respecte a les puntuacions obtingudes dels qüestionaris d'Internet, de mòbil i de videojocs.

Resultats

Mentre amb Internet podem destacar que tant sols un 1% de la mostra en fa un ús desadaptatiu, els resultats relacionats amb el mòbil indiquen que un 23% dels adolescents enquestats en fan un ús desadaptatiu.

Els resultats obtinguts al analitzar el tipus d'ús que realitzen del videojoc indiquen que un 3% de la mostra realitza un ús desadaptatiu d'aquesta tecnologia.

Així mateix, els resultats que analitzen la correlació entre els tres instruments- Internet, mòbil i videojocs- indiquen que hi ha una correlació estadísticament significativa entre els problemes relacionats amb Internet i els problemes dels videojocs ($p=0'000$) i una correlació significativa entre els problemes relacionats amb el mòbil i els videojocs ($p=0'033$).

Referent als estils educatius parentals, varem observar que l'estil inductiu és el que l'adolescent percep majoritàriament tant del seu pare com de la seva mare.

Per a complementar el primer objectiu ens interessava saber com es distribuïa la intel·ligència emocional en la nostra mostra. Els resultats indiquen que en general tant l'atenció, la claredat i la reparació emocional dels adolescents de la mostra haurien de millorar.

El segon objectiu era analitzar les relacions causals entre l'ús de les NTIC i els estils educatius parentals que rep l'adolescent, d'una banda del seu pare i per l'altre de la seva mare. . Per fer-lo hem realitzat unes

taules de contingència (chi-quadrat). Les dades obtingudes indiquen que es correspon en la immensa majoria l'ús adaptatiu de les NTIC i l'estil educatiu parental inductiu.

Finalment ens interessava analitzar les relacions existents entre l'ús de les NTIC i la intel·ligència emocional dels adolescents. Els resultats s'han analitzat a partir de Taules de contingència (Chi-quadrat) i indiquen que ja que l'ús que es fa de les NTIC per part dels adolescents és adaptatiu i que les tres dimensions de la intel·ligència emocional s'haurien de millorar en gairebé la meitat dels casos

Discussió i Conclusions

La gran majoria dels adolescents enquestats disposen d'Internet, mòbil i videojocs a casa , per tant són adolescents amb un fort contacte amb les NTIC.

Els resultats indiquen que gairebé tots els adolescents es caracteritzen per fer un ús adaptatiu de les NTIC, un ús que els permet adaptar-se de forma favorable a les condicions que el mitjà els planteja. També s'ha observat que el mal ús de les NTIC és dona de forma important en el cas d'Internet i videojocs. En canvi una quarta part del total de la mostra fa un ús desadaptatiu del mòbil.

L'estil educatiu que preval en la nostra mostra és un estil educatiu inductiu que combinat amb l'ús majoritàriament adaptatiu que fa l'adolescent de les NTIC , ens permet assegurar que la nostra mostra rep uns estils educatius parentals que promouen un ús adaptatiu de les NTIC.

Ja que la nostra mostra hauria de millorar en els tres àmbits que avaluen la intel·ligència emocional- atenció, claredat i reparació- i que majoritàriament l'ús que fa de les NTIC és adaptatiu, no podem establir relacions entre la intel·ligència emocional i el tipus d'ús que fa l'adolescent de les NTIC.

Per tant en línies generals i si ens atenem als nostres resultats cal ser molt prudents en parlar d'addicció a les NTIC en el període adolescent. D'altra banda és un terme que no s'ha pogut encara definir científicament amb una categoria diagnòstica. Pensem que estem en disposició de dir que els resultats de les investigacions realitzades fins avui ens indica que l'ús problemàtic per part de l'adolescent d'aquestes tecnologies requereix una major atenció sobretot si interfereix en la vida diària.

Referències bibliogràfiques

- DE GRACIA, M., VIGO, M., FERNÁNDEZ, J., MARCÓ, M. (2002). *Características conductuales del uso excesivo de Internet*. Revista de Psiquiatría de la Facultad de Medicina de Barcelona. 29(4), 219-230.
- FEIXA, C. (2003). *Generación @: la adolescencia en la era digital*. Cuadernos de pedagogía: 320, 52-55.
- FERNANDEZ-BERROCAL, P; EXTREMERA, N; RAMOS, N. (2004). *Validity and Reliability of the Spanish modified version of the trait meta-mood scale*. Psychological Resorts: 94, 751-755.
- GOLEMAN, D. (1998). *La práctica de la inteligencia emocional*. Barcelona: Kairós
- LEVIS, D. (2002). *Videojuegos: cambios y permanencias*. Comunicación y pedagogía, 184, 65-69.
- MACHARGO, J., LUJÁN, I., LEÓN, M.E., LÓPEZ, P., MARTÍN, M.A. (2003). *Videojuegos por los adolescentes*. Anuario de Filosofía, Psicología y Sociología: 6, 159-172.
- PIAGET (2001). *Inteligencia y afectividad; introducción, revisión y notas de Mario Carretero*. Buenos Aires: 2001
- SHAFFER, D.R. (2002). *Desarrollo social y de la personalidad*. Madrid:Thompson